

'Hij ziet alles'

De zaak van de Colombiaan

'Al dat tuig kent elkaar. Ze zeiden, "ook al ken je ons niet, wij weten alles van je. Zolang je hier bent, houden we je in de gaten."' Dit vertelt de Dominicaanse Ana (26) over de tijd waarin zij met vier anderen door toedoen van een handelaar in een wereld van dreiging en geweld leefde. Het heeft drie jaar geduurd voordat Ana kon ontsnappen.' Iedere uitweg werd geblokkeerd door een helper van Manuel, een Colombiaan door wie Ana met een paar andere vrouwen naar Nederland is gehaald.

Ana sprak ik voor het eerst in 1988, in een café. In vier uur tijd spuide ze het eerste deel van haar verhaal. 'Over mijn belevenissen kun je niet één, maar wel drie boeken vol schrijven', zei ze bij die gelegenheid. Haar zaak was inderdaad ingewikkeld en pas in 1990 ontstond er een compleet beeld van de organisatie die haar had verhandeld.

Ana vertelde die eerste keer alleen wat indertijd het ergste voor haar was: het bedrog van de Colombiaan. Hij zou haar in Europa trouwen en daar voldoende geld verdienen om haar familie in de Dominicaanse Republiek te kunnen onderhouden. Dat liep allemaal heel anders. Deze manier van ronselen, het voorspiegelen van een liefdesrelatie, heet de 'liefde en vriendschap' methode. De vrouwen uit de voorgaande hoofdstukken zijn niet op deze wijze gerekruteerd. Aan hen was werk beloofd.

Ana kan zich de situatie waarin ze Manuel ontmoette nog goed voor de geest halen. 'Dat was een "rendez-vous"-huis waar meisjes komen die een man zoeken. Niemand is daar op pooiers bedacht. Als daar een man je een ander leven belooft geloof je hem onmiddellijk. Manuel was zo'n man. Na onze eerste ontmoeting heeft hij zelfs een paar keer als aanstaande schoonzoon mijn ouders bezocht.

We zouden in Europa trouwen. Van 1985 tot 1986 ben ik eerst met hem in Italië, daarna in Spanje geweest. In Italië leek hij op eens een ander mens. Hij zei dat ik mijn ticket moest terugbetalen met werk in een seksclub. Als ik weigerde zou hij me onthoofden. Toen durfde ik niet meer te zeggen dat ik terug wilde naar de Dominicaanse Republiek.'

In Italië had Ana veel problemen met klanten. Ze betaalden haar niet of mishandelden haar. Ana dacht dat ze dit geweld van klanten straffeloos bij de politie kon aangeven. Manuel voelde echter weinig voor dit soort ingrepen van buitenaf en bracht haar naar Spanje. Daar werkte ze in een club aan de snelweg. 'Ik durfde niet naar de politie want die stuurt weggelopen meisjes onmiddellijk terug naar de club. In Spanje ben ik een keer met een klant ervandoor gegaan. Maar die man was bang van de Colombiaan. Bovendien wilde die klant zijn baan en zijn huwelijk niet op het spel zetten. Van hem moest ik terug naar Manuel.'

Manuel schakelde zijn Spaanse vriend Julio in om te voorkomen dat Ana nog een keer zou proberen te ontsnappen. Inderdaad wist Julio een tweede vluchtpoging te verijdelen. Ana had het volgende dorp nog niet bereikt of Julio vond haar en bracht haar terug. 'Julio zei dat als ik dat nog eens deed, mijn aanstaande man zou zorgen dat het huis van mijn ouders in brand ging. Ik heb nooit meer geprobeerd weg te komen.'

Na twee maanden moest Manuel naar Duitsland, 'voor zaken'. Hij bezat namelijk een restaurant in Hamburg. Julio paste toen op Ana. 'Van Julio hoorde ik dat Manuel niet alleen de Colombiaanse maar ook de Spaanse en Duitse nationaliteit had. Manuel sprak perfect Duits. Dat kwam van pas omdat hij in Duitsland ook meisjes had die voor hem werkten. De vrouw van Julio heeft me gewaarschuwd: "Pas op voor Manuel, hij heeft zijn vrouw in Duitsland mishandeld en haar huis in brand gestoken. Zij staat als vermist te boek. Hij stuurt nog steeds geld naar haar familie zodat hij buiten verdenking blijft."' Inderdaad is er in die periode in Hamburg een verkoold lijk gevonden van een onbekende vrouw. Ana is er altijd van overtuigd geweest dat het de Argentijnse was, de eerste vrouw van Manuel.

Die mededelingen van Julio's vrouw kwamen hard aan bij Ana. Ze

schrok van de gewelddadigheid van Manuel en hoorde voor het eerst dat hij officieel nog getrouwd was. Bovendien bleek hij meer vrouwen te hebben. Aanvankelijk hoopte ze hen te kunnen ontlopen. Later zou ze in Nederland enkele andere vrouwen van Manuel ontmoeten en met hen een pact tegen hem sluiten.

Toen Manuel uit Duitsland terugkwam kreeg Ana te horen dat ze met hem naar België moest. Julio en zijn vrouw maakten ook deel uit van het reisgezelschap. 'In België was ik illegaal. Ik moest me daarom verborgen houden in een appartement van een vriend van Manuel. Hij sloot me daar op. Het was er smerig, overal zaten ratten. Manuel slaagde er niet in een werkplek voor mij te vinden. Hij vond dat ik dan maar in Nederland moest gaan werken. Maar eerst moest ik met de een of andere ouwe vent een schijnhuwelijk aangaan om een verblijfsvergunning te krijgen.'

Manuel wist een echtgenoot voor Ana te vinden. Dat was echter geen 'oude vent' maar een Nederlandse junk. Ana vertrok met Manuel naar Nederland en trouwde die drugsgebruiker. 'Die junk was eigenlijk een hele gewone jongen. Hij had er niets mee te maken. Ik heb nooit met hem samengewoond. Hij is er zelf ook ingestonken. Hij moest de 5000 gulden die hij met het huwelijk had verdiend aan de sociale dienst afstaan. Vervolgens werd zijn uitering voor onbepaalde tijd ingetrokken.'

De straat waar ze strippenkaarten verkopen

In Nederland moest Ana in diverse steden als raamprostituée werken. In Rotterdam pikte ze ook klanten op in een hotel. Op de vraag waar dat hotel in Rotterdam was wist Ana in 1988 slechts te antwoorden: 'In de straat waar ze strippenkaarten verkopen.' Later bleek dit het hotel van Ome Henkie te zijn, een vriend van Manuel. Deze ome Henkie zal terugkeren in het verhaal van de vrouwen die in Griekenland werden geronseld.

In Den Haag werkte Ana in de Poeldijksestraat. Als Manuel niet in de buurt was liet hij haar bewaken door zogenaamde boodschapjongens: meestal allochtone jongeren die kleine diensten verichtten voor vrouwen en hun eventuele pooiers.

Ana liep in Den Haag een geslachtsziekte op. 'Een verschrikkelijke infectie. Ik mocht van de dokter drie weken niet werken. Manuel

was woedend. Hij dwong me door te werken. Hij zou me afmaken als ik nog een keer wat zou oplopen.' Vervolgens haalde Manuel haar weg uit Den Haag en bracht haar naar een vriendin van hem, een Spaans sprekende exploitante van prostitutieboten in Utrecht. Tot haar verrassing vernam Ana dat die Utrechtse exploitante tevens haar schoonmoeder was. Haar zoon was namelijk de junk die voor 5000 gulden zijn vrijgezellenstatus had opgegeven. Vriendelijk was deze schoonmoeder bepaald niet. 'Jij bent zwart en als illegaal stel je niets voor', had ze tegen Ana gezegd.

In Utrecht raakte Ana zwanger van Manuel. Op aanraden van haar schoonmoeder liet ze zich aborteren. 'Hij maakt je af als je het niet doet omdat hij dan niets meer aan je kan verdienen. Hij zal denken dat het kind van een klant is', zo luidde haar argumenten. De abortus kon niet verborgen blijven omdat Ana na de ingreep een paar weken rust moest houden. Manuel verkrachtte haar. Hij zou dat een jaar later herhalen na een andere medische ingreep. 'Als je het met mij kan, kun je het ook met klanten', was zijn motto. Bij de Utrechtse exploitante ontmoette Ana de Colombiaanse Marcia die ook door Manuel naar Nederland was gehaald.

Marcia

Een paar dagen na ons eerste gesprek introduceert Ana me bij Marcia (27) met wie zij nog steeds bevriend is. We treffen Marcia in de woning van de klant die haar heeft gered. Terwijl Marcia Ana's haar kapt vertelt Marcia haar aandeel in het verhaal. Af en toe vergeet Ana de krulspelden en staat ze op om een dialoog uit het gezamenlijke verleden met Manuel op te voeren.

Marcia lacht veel: 'Uit nervositeit omdat het adres waar we zitten inmiddels bij Manuel bekend is.' Zij kan niet stilzitten en springt na het kappen in het rond met een instant fotocamera. Marcia slaagt er niet in de hoofden erop te krijgen: 'Geeft niet, dan kunnen ze je tenminste niet herkennen', zegt ze tegen Ana.

Marcia werkte in Colombia al in de prostitutie. 'Daar heb je geen pooiers zoals hier. Mijn familie inde al het geld. Het werk is in Colombia beter geregeld. Er is een dokter, de vakanties worden doorbetaald en je krijgt geld als je met klanten drinkt en de tafels bedient. Jammer dat ik dat alles heb achtergelaten voor wat een illusie bleek te zijn.'

Marcia had Manuel in Bogotá in een discotheek ontmoet. Ook haar had hij een huwelijk beloofd. Zij is net als Ana eerst naar België gebracht. Marcia ging daarmee akkoord omdat ze had gehoord dat Colombiaansen gemakkelijker België dan Nederland binnenkomen. Vervolgens is ze als illegaal in Nederland beland. 'Hij zei dat ik geld zou krijgen om in Spanje een paspoort te kopen. Ik zei: "Dan moet ik zeker gaan werken om de plastisch chirurg te betalen. Want je kunt wel mijn naam veranderen maar niet mijn gezicht." Toen hij zei dat ik al mijn geld aan hem moest afstaan, begreep ik zelfs niet wat hij bedoelde. Kom nou, dacht ik, dat kan toch niet.'

De twee vrouwen vertellen luidkeels over de omstandigheden waaronder ze moesten werken.

Marcia: 'Na een maand was ik doodop. Ik greep naar de fles om het werk vol te kunnen houden. Het eerste Nederlandse woord dat ik leerde was "drinken". We werkten twaalf uur per dag. We hadden nooit vrij, ook niet op zondag. Als we tien minuten te laat waren zei Manuel dat we een klant hadden kunnen hebben.'

Ana: 'Ik kreeg alleen fruit en yoghurt te eten. Als ik te dik werd mishandelde hij mij. Volgens hem hielden klanten niet van dikke vrouwen.'

Marcia: 'Als hij merkte dat ik geld achterhield sloeg hij me. Maar ik deed het toch.'

Ana: 'Ik ook.'

Marcia: 'Ik kreeg een keer straf omdat ik te lang bij de kapper had gezeten. Maar ik kon toch niet als een getrimde hond met een natte kop over straat rennen?'

De vrouwen mochten zelfs geen betrekkelijk kleine bedragen houden. Zelf had hij die paar tientjes niet nodig want hij had een Porsche en een bankrekening in Zwitserland. Daarop stortte hij zijn verdiensten uit onder andere de drugshandel.

Ana had gemerkt dat hij diverse drugs gebruikte maar wist nog niet dat hij er ook in handelde. 'Hij probeerde me wel zijn pillen te voeren maar die nam ik niet. Ik slikte wel zijn slaappillen. Op het laatst durfde ik dat niet meer omdat ik bang was dat hij me zou vermoorden als ik sliep. Hij had al een keer een mes op mijn keel gezet.'

Ana haalt versterking

Ana en Marcia kregen in Utrecht in het bedrijf van de vriendin van Manuel gezelschap van Reina, een nieuwe verloofde. Manuel speelde Reina tegen de anderen uit. Ana en Marcia: 'Van ons geld huurde hij een auto om werk voor haar te zoeken. We moesten ook haar ziektekosten betalen. Zij was de koningin, wij waren de werkeuzels.'

Ook voor Reina regelde Manuel een echtgenoot, een Spaans sprekende kennis van hem. Reina werd fijntjes verteld dat ze het huwelijksaanzoek beter niet kon weigeren. Haar aanstaande echtgenoot was namelijk een beruchte en gewelddadige bankrover. Reina werd eerst bij de Utrechtse exploitante, Ana's schoonmoeder, ingekwartierd. Deze organiseerde uit haar eigen bestand een pooier voor Reina. De souteneur in kwestie zette zijn eis van gehoorzaamheid kracht bij door zijn naam op haar lichaam te laten tatoeëren.

Op aanraden van Marcia en de Utrechtse exploitante liet Ana haar kinderen naar Nederland komen. 'Manuel zou zich wel een beetje inhouden met de kleinen in de buurt en me niet meer zo mishandelen.' Ana is zelf haar kinderen in de Dominicaanse Republiek gaan halen. Die reis bood echter niet de lang verwachte kans om weg te lopen. Manuel had er voor gezorgd dat Julio haar in de Dominicaanse Republiek in de gaten hield. Daar durfde Ana sowieso haar mond niet open te doen uit angst haar familie in gevaar te brengen. De komst van de kinderen werkte helaas averechts. Manuel vond dat ze Ana te veel van het werk hielden waardoor zij nog meer onder druk kwam te staan.

Ana had voor nog meer versterking gezorgd, haar zus zou op de kinderen gaan passen. Manuel had echter al snel ander emplot voor Ana's zus gevonden: achter het raam. Ana's zus werd de vierde verhandelde vrouw in het gezelschap. Ook zij is door Manuel mishandeld. Bij een van onze schaarse gesprekken wees de zus op haar tandeloze mond: 'Dit heeft hij gedaan.' Terloops vertelde ze dat hij haar met een pistool had bedreigd. De zus moest Ana 3000 gulden betalen voor haar ticket. Ana durfde haar niet te zeggen dat zij Manuel het drievoudige moest betalen. Als Ana in gebreke bleef zou Manuel haar zus vermoorden.

Ana's zus had onverwacht een vijfde vrouw laten overkomen, Chiquita, haar eigen dochter van zestien. De Utrechtse exploitante nam dit meisje als pleegdochter in huis. Zonder dat Manuel en de zus van Ana het wisten, zette de exploitante het meisje aan het werk in haar raamprostitutiebedrijf. Tegen haar moeder kon dit meisje niets zeggen. Als zij belde luisterde de exploitante mee aan de verklikker. Met drugs hield ze Chiquita psychisch in vorm voor het werk.

De exploitante begon zo voor zichzelf een handeltje in vrouwen. Ze vond namelijk dat Manuel haar niet voldoende betaalde voor haar diensten. De ongehoorzaamheid van de Utrechtse exploitante leidde tot een breuk tussen haar en Manuel. De concurrerende dochteronderneming van de Utrechtse exploitante was echter geen lang leven beschoren. Reina en Chiquita wisten te ontsnappen met behulp van de vrouw van Julio, die Ana destijds in Spanje had gewaarschuwd voor Manuel. De vrouw van Julio koos steeds partij voor de andere vrouwen. Zij werd overigens ook door haar man tot prostitutie gedwongen. Wat er van haar is geworden weten we niet.

Marcia en Ana werden na de ruzie tussen Manuel en de raamexploitante naar Amsterdam gebracht. Ze hadden zich amper geïnstalleerd of de politie stond voor de deur. Zij was op onderzoek uitgegaan nadat ze een tip had gekregen over de praktijken van Manuel. Ana en Marcia hebben lang gedacht dat Reina na haar ontsnapping naar de politie was gegaan. Het is echter de vraag of Reina de zaak aan het rollen heeft gebracht. Volgens een Nederlandse prostituée die destijds in Utrecht werkte heeft de Utrechtse exploitante de politie ingeschakeld. Zij wilde zich op Manuel wreken door hem aan te geven.

Marcia: 'Je moest eens weten hoe dat is. We lagen te slapen toen de politie ons kwam oppakken. Waarom wisten we niet, we vermoedden alleen dat het met Manuel te maken had.' De politie was aanvankelijk niet welkom bij de vrouwen. Manuel had hun verteld dat de politie met hem samenwerkte. De politie wist de vrouwen echter van het tegendeel te overtuigen. Manuel, die nog vrij rondliep, was niet voor een gat te vangen. Hij dreigde hun families uit te moorden als ze zouden praten. Marcia en Ana hebben na de

eerste contacten met de politie getracht hun moeders in Colombia en de Dominicaanse Republiek tot verhuizen te bewegen. Dit had geen effect omdat de vrouwen de achterliggende redenen niet durfden te vertellen.

Ana hield ook haar mond over de hypotheek die Manuel op het leven van haar zus had afgesloten. De politie wist niet beter of Ana had haar eigen zus in de prostitutie gebracht. Ana sloeg nog meer dicht toen ze hoorde dat ze zelf van vrouwenhandel werd beschuldigd. Bij een tweede confrontatie met de politie zou zij meer vertellen.

De groeten

De politie had alleen van Reina een bijna volledige verklaring. Hoewel men op grond van slechts één verklaring geen zaak tegen Manuel kon beginnen, was er wel reden om de andere vrouwen te verhoren. Toen de anderen hun verklaringen bij de rechter-commissaris, de onderzoeksrechter, moesten herhalen liep het mis. Onder druk van Manuels dreigementen trok Marcia de eerste keer haar aanklacht in. Bovendien voelden Marcia en Ana zich tijdens het verhoor slecht op hun gemak door de aanwezigheid van Manuels advocaat. Dat hij ook aanwezig was is gebruikelijk want iedere verdachte mag namelijk weten wie er wat tegen hem of haar getuigt.

De advocaat van Manuel was tevens zijn juridisch adviseur. Deze Nederlandse jurist had veel contacten in criminele en niet-criminele Zuid-Amerikaanse circuits. Zijn rol is vergelijkbaar met een 'consigliere' bij de mafia, een raadsman die de mazen in de wet kent en de top van de organisatie van advies dient. De 'consigliere' van Manuel hielp bijvoorbeeld met het ophalen van het geld bij de vrouwen. In het hoofdstuk over de kunstfamilies komen we deze advocaat weer tegen.

Na het verhoor bij de rechter-commissaris ging Manuel vrijuit omdat Marcia haar verklaring had ingetrokken. Dat Manuel tot veel in staat was bleek een paar maanden later. Hij is inderdaad naar het huis van Marcia's moeder in Colombia gegaan en heeft haar naar Marcia laten bellen. Ze moest de groeten van Manuel hebben.

Politie en justitie kregen wegens gebrek aan getuigenverklaringen het bewijs niet rond en de dames werden uitgewezen. Chiquita en de zus van Ana moesten terug naar de Dominicaanse Republiek. Ana, Reina en Marcia werden naar België gestuurd.

Na hun aankomst in België zijn de drie vrouwen door de Rijks-wacht op de trein naar Brussel gezet in de verwachting dat ze hun weg naar de Dominicaanse Republiek wel zouden vinden. De to-taal verdwaasde vrouwen hadden geen idee waar de trein heen-ging. Halverwege besloten ze uit te stappen en naar Nederland terug te gaan. Daar kenden ze tenminste een paar mensen.

Bij hun terugkomst schakelde de politie de Stichting tegen Vrouwenhandel in die de vrouwen in een opvanghuis onderbracht. Na een paar weken hoorden ze dat Manuel uit angst voor de politie naar Spanje was gevlucht. De kust was veilig, dachten ze.

Samen met de zus van Ana die in Nederland was gebleven vertrok het drietal naar Amsterdam. Via een hulpvaardige Amsterdamse raamexploitante kregen ze een goede werkplek. Ze moesten namelijk aan de kost zien te komen. Ze huurden een etage waar ze met zijn allen konden wonen en werkten net genoeg om te kunnen eten.

De 'alles wordt anders'-show

Manuel was inderdaad naar Spanje gegaan maar keerde na twee weken terug naar Nederland. Al spoedig had Manuel hen gevonden. Hij stuurde de aanstaande echtgenoot van Reina, de vriend die banken beroofde, naar Ana. Ana was bang voor hem en durfde zijn boodschap dat Manuel haar wilde spreken niet te negeren. Met lood in de schoenen ging zij naar de afgesproken plaats. Hui-lend zei Manuel tegen haar: 'Alles wordt anders.' Ana geloofde hem niet maar liet zich overhalen hem in huis te laten 'om zijn kleren op te halen'. Ze hoopte dat ze daarmee voorgoed van hem af zou zijn.

Alles werd inderdaad anders, erger. Tegen de wil van de vrouwen trok Manuel bij hen in. Hij doorzocht het hele huis en vond de cassettes met de verklaring die Reina bij de politie had afgelegd. Hij heeft Reina naar de notaris gesleept om haar de verklaring 'legaal' te laten weerleggen. De notaris trapte daar niet in. Daarna

mishandelde hij Reina heel ernstig. Uit wanhoop ondernam zij een zelfmoordpoging, de anderen wisten te verhinderen dat ze uit het raam sprong. Hij haalde haar weg bij haar vriendinnen en bracht haar onder in een hotel. Hij liet een huurmoordnares, tevens drugskoerierster, uit Colombia aanrukken om Reina permanent te bewaken en eventueel te vermoorden.

Marcia was erin geslaagd met een klant te ontsnappen en had Ana gebeld: 'Verrassing, ik ben bij een klant. Kom je me feliciteren?' Daarmee was Marcia nog niet van Manuel verlost. Haar vriend is herhaaldelijk door hem bedreigd.

Ana bleef alleen met haar kinderen bij Manuel achter. Hij mishandelde haar nog erger dan voorheen. Ze liep blijvend letsel op. Ook de kinderen kregen het zwaar te verduren. Aan tafel beval hij ze steeds op te staan om de televisie op een ander net te zetten. Hij heeft ze ook een nacht buiten in de sneeuw laten staan. Ana kwam er pas later achter dat Manuel ook de kinderen mishandelde. Ze mochten het tegen niemand zeggen en hij dreigde hun moeder voor hun ogen op te hangen als ze dat wel deden. Om dit dreige-ment kracht bij te zetten verdronk hij hun konijntje waar ze bij stonden. Pas toen durfden de kinderen te vertellen wat er was voorgevallen. Voor Ana was dat de druppel die de emmer deed overlopen. 'Toen ik hoorde dat hij ook mijn kinderen sloeg, dacht ik, nu moeten we weg. Ik belde Marcia die bij die klant woonde en regelde dat mijn kinderen onmiddellijk na school naar haar toe konden. Ik had geluk want Manuel had die dag een afspraak met de dokter.' Ana zag haar kans schoon en racete met een taxi naar Marcia. De twee vrouwen namen weer contact op met de Stichting tegen Vrouwenhandel.

Voor de tweede keer kwam de politie er aan te pas. Ana vertelde toen wel het verhaal zo volledig mogelijk, maar legde de nadruk op de mishandelingen die nog vers in haar geheugen lagen. Weer vond justitie het bewijs onvoldoende. Volgens Ana dacht de poli-tie die keer dat het gewoon om problemen tussen een hoer en haar pooier ging. Ze had hem immers zelf binnengelaten 'om zijn kle-ren op te halen'. De informatie van Ana over de helpers van Ma-nuel kwam bij de politie niet goed over het voetlicht. Ana en Mar-cia hebben uiteindelijk het hele verhaal aan medewerksters van de

Stichting tegen Vrouwenhandel verteld.

Manuel bleek zoveel medewerkers te hebben dat zijn organisatie voor vrouwenhandel middelgroot te noemen is. Volgens Ana en Marcia hebben Manuel en zijn medewerkers een dozijn vrouwen uit diverse Zuid-Amerikaanse landen tot prostitutie gedwongen. Al deze vrouwen kon hij zonder hulp van anderen niet in bedwang houden. De samenwerking tussen de diverse medewerkers was nogal chaotisch. Erg professioneel ging men niet te werk.

Uiteindelijk bleken zijn medewerkers te bestaan uit: Julio, de Utrechtse exploitante, de bankrover annex 'aanstaande echtgenoot' van Reina, de 'consiglieri' en de huurmoordenaars. Daarnaast had Manuel nog enkele Nederlandse en allochtone freelance criminelen gerekruteerd. Het bereik van het groepje van Manuel was groot: Spanje, Italië, Duitsland, Colombia, Argentinië, De Dominicaanse Republiek en België.

Drugs

Manuel had neveninkomsten uit de drugshandel maar hij is daar niet voor veroordeeld. Bij de eerste inval van de politie lag er een partijtje cocaïne in huis. Marcia durfde de politie daar niet op te wijzen. 'Bij Colombiaansen die praten snijden ze de tong af. Eén telefoontje naar Colombia is genoeg. Wat moest ik zeggen? Er zijn in Colombia ook bendes die in drugs én vrouwen handelen. In Colombia had ik daar door mijn ex-man ook mee te maken gehad. Daar mocht ik er ook niet over praten. Zijn vrienden waren van die mafiatypes, nog erger dan Manuel.'

De zaak van Manuel is een van de weinige gevallen waarin drugshandel en vrouwenhandel samengaan. Over de vraag of die takken van misdaad goed combineren lopen de meningen uiteen. De Colombiaanse Josefina die zelf niet verhandeld is maar het circuit goed kent: 'Drugshandel is veel risicovoller dan vrouwenhandel. De concurrentie is moordend en de pakkans is groter. Voor de pooiers is het nadelig als de politie drugs bij de vrouwen aantreft.' Op grond van de informatie van Ana en Marcia over het netwerk van Manuel en zijn relaties met de drugswereld is nog gepoogd de zaak te heropenen. Ondanks alle inspanningen van justitie en de betrokken vrouwen is dat om juridisch-technische redenen mis-

lukt.² Voor Marcia en Ana was dat destijds een teleurstelling. Ze zijn er nu overheen. Zij hebben een nieuw bestaan in Nederland opgebouwd. Marcia werkt nu als vrijwilligster in de hulpverlening. Ze is van de klant die haar gered heeft gescheiden omdat hij haar mishandelde als straf voor haar zondige verleden.

Ana spreekt nu goed Nederlands, heeft een vaste baan en is getrouwd. Ana's zus en Chiquita zijn al lang terug in de Dominicaanse Republiek.

Reina heeft als enige uit het groepje haar problemen niet verwerkt en heeft nog steeds professionele hulp nodig. Manuel is spoorloos. Van hem rest slechts een foto waarop hij er uitziet als een overjarige Bruce Lee.